

Justitsministeriet er endvidere enig med Retsplejerådet i, at det i dag må anses for et grundlæggende princip, at domstolene begrunder sine afgørelser såvel i civile sager som i straffesager og uanset, om dommen går ud på frifindelse eller domfældelse. Dette bør også gælde for så vidt angår afgørelser i de meget alvorlige straffesager, der behandles som nævningesager. Begrundelsen for afgørelsen i en nævningesag (herunder for afgørelsen af skyldsspørgsmålet) bør som foreslået af Retsplejerådets flertal udarbejdes af nævninger og dommere i fællesskab som led i en fælles votering på samme måde, som der allerede i dag voteres fælles om afgørelsen af sanktionsspørgsmålet.

Efter Justitsministeriets opfattelse vil den foreslåede ordning, hvor nævningerne udarbejder begrundelsen i fællesskab med de juridiske dommere, der har erfaring i at formulere begrundelser, give størst mulig sikkerhed for, at begrundelsen bliver dækkende for nævningernes og dommernes opfattelse af de undertiden meget komplekse retlige og faktiske spørgsmål i en nævningesag.

En ordning med fælles votering vil endvidere styrke den nødvendige retlige vejledning af nævningerne, idet retsformanden løbende vil kunne vejlede nævningerne om sagens juridiske spørgsmål som led i den fælles votering, i stedet for som i dag at skulle redegøre samlet for de ofte meget komplicerede retlige forhold (f.eks. vanskelige forsætsspørgsmål, straffrihedsgrunde mv.) i forbindelse med retsbelæringen. Under en fælles votering vil retsformanden også have langt bedre muligheder for at rette eventuelle misforståelser hos nævningerne vedrørende forståelsen af sagens retlige forhold. Derved opnås samlet set en større sikkerhed for, at afgørelsen af skyldsspørgsmålet i nævningesager bygger på en korrekt forståelse af sagens juridiske spørgsmål.

Fælles votering om skyldsspørgsmålet kendes allerede i dag fra domsmandssager, hvor denne ordning må anses for at have fungeret uden nævneværdige problemer i snart 70 år, og der anvendes som nævnt allerede i dag fælles votering i nævningesager i forbindelse med afgørelsen af sanktionsspørgsmålet.

Justitsministeriet er enig med flertallet i, at det ikke kan anses for en hensigtsmæssig løsning at pålægge dommerne særskilt at begrunde, hvorfor de tiltræder eller forkaster nævningernes fældende – ikke begrundede – kendelse, sådan som det er foreslået af Retsplejerådets mindretal, jf. pkt. 9.3.1.4 ovenfor. I så fald ville det alene være de juridiske dommers – og ikke nævningernes – begrundelse, der ville blive kendt for sagens parter (herunder den tiltalte) og offentligheden,

hvilket heller ikke kan anses for en acceptabel ordning for nævningerne.

Det ville heller ikke være en tilfredsstillende løsning, f.eks. at lade dommerne bistå nævningerne med at udforme en begrundelse efter, at de har truffet deres afgørelse, idet der i så fald formentlig i nogle tilfælde kunne opstå spørgsmål om at ændre voteringen.

Efter Justitsministeriets opfattelse vil en ordning med fælles votering endvidere overflødiggøre spørgsmålssystemet, der som anført af Retsplejerådets flertal er forbundet med væsentlige ulemper, jf. pkt. 9.3.1.2 ovenfor.

Lovforslaget er på denne baggrund udformet i overensstemmelse med flertallets forslag om, at nævningesager ligesom andre straffesager skal behandles ved byretten som første instans med mulighed for en fuldstændig ankebehandling ved landsretten. Ved lovforslaget indføres endvidere et krav om, at afgørelsen i nævningesager skal begrundes, og der indføres fælles votering mellem nævninger og dommere om skyldsspørgsmålet i nævningesager, jf. nærmere under pkt. 9.3.3 og pkt. 9.3.4 nedenfor.

Det bemærkes, at der efter den foreslåede ordning vil være mulighed for – med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. forslaget til retsplejelovens § 932 (jf. lovforslagets § 1, nr. 133, og bemærkningerne hertil) – at indbringe principielle sager og sager, hvor særlige grunde i øvrigt taler for det, for Højesteret, herunder sager, der måtte rejse væsentlige straffeprocessuelle spørgsmål. Højesteret vil derimod ikke længere skulle behandle sager, der er afgjort som nævningesager i landsretten, og som ikke rejser spørgsmål af principiel betydning mv., men f.eks. alene angår den konkrete strafudmåling. Den foreslåede ordning indebærer således også på straffesagsområdet, at Højesteret kan koncentrere sig om det, der er kerneopgaven for landets øverste domstol, nemlig at sikre retsenheden og at træffe afgørelse i sager, som rejser spørgsmål af generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen (principielle sager mv.), eller i øvrigt rejser spørgsmål af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde.

9.3.1.6. Justitsministeriet har ligesom Retsplejerådets flertal, jf. pkt. 9.3.1.3 ovenfor, og i lyset af høringsvarene over betænkning nr. 1352/1998, overvejet, om en nyordning af nævningesystemet bør udformes ligesom ordningen i Norge, hvor sagen behandles som domsmandssag ved byretten og først som nævningesag ved landsretten.

Justitsministeriet bemærker, at reglerne om nævningebehandling bygger på det princip, at de pågældende meget alvorlige straffesager behandles på en sådan måde, at det (medmindre der er tale om sagsty-